

for fremdeles at rejse Kravet om Indførelse af almindeligt borgerligt Ægteskab, og jeg er enig i, at det er den bedste Form. Vi skal ikke indføre en Forkludring deraf ved at gennemføre det foreliggende Ændringsforslag. Derfor vil jeg meget fraraade Tinget at stemme for det.

Holstein: Jeg nærer ingen Tvivl om, at dette fra radikal Side stillede Ændringsforslag vil blive stemt ned af en kompakt Majoritet, ligesom saa mange andre fortræffelige Ændringsforslag, men dette betragter jeg ikke som noget Bevis for, at Ændringsforslaget er unødvendigt. Jeg tror tværtimod, at det er i allerhøjeste Grad berettiget, navnlig af Hensyn til den Biskop, der skal afgøre Sagen, hvis Præsten af religiøse Grunde mener ikke at kunne foretage Vielsen. Hvad vil det sige, at Præsten af religiøse Grunde ikke mener at kunne foretage en vielse? Det vil sige, at det for ham er en religiøs Samvittigheds-sag ikke at foretage den paagældende vielse, og Samvittighedssager er som bekendt, hvis nogen Sag er det, et aldeles subjektivt Anliggende; der er ingen andre end den paagældende selv, der kan afgøre, om det for ham er en Samvittighedssag, et religiøst Spørgsmaal, ikke at vie de paagældende. Han skal ikke desmindre i et saadant Tilfælde henlægge Sagen til Biskoppens Afgørelse; og hvad er det saa, Biskoppen skal afgøre? Skal han afgøre, om det for Præsten er en Samvittighedssag? Det kan han ikke; det kan kun Præsten selv afgøre. Han skal da afgøre, om Vielsen alligevel skal foretages, selv om Præsten har sagt, at det for ham er et religiøst Samvittighedsanliggende ikke at foretage den. Men efter hvilke Kriterier skal Biskoppen afgøre dette? Efter religiøse Betragtninger, efter sit personlige Samvittighedsskøn. Altsaa, for Biskoppen er det ogsaa et Samvittighedsanliggende, om denne Vielse skal foretages; han har ingen andre Kriterier at gaa efter. Der staar, at Præsten kan nægte at vie en fraskilt. Det er et formelt juridisk, objektivt Kriterium, det er en haandgribelig Retsregel. Men naar Præsten har sagt, at han af religiøse Grunde ikke kan foretage Vielsen, har Biskoppen intet i Loven at gaa efter, der er intet at danne en fast administrativ Praksis efter; han har kun sin egen Samvittighed at gaa efter, og det vil sige, at i Stedet for, at Sagen er et religiøst Anliggende for Præsten, bliver den nu et religiøst Samvittighedsanliggende for Biskoppen. Og Biskoppen kan yderligere komme i den pinlige Situation,

at han, efter at Præsten af Samvittighedsgrunde har nægtet at foretage Vielsen, skal af Samvittighedsgrunde, skønt Sagen er den samme, sige, at der ikke kan tages Hensyn til Præstens Samvittighedsanfægtelser; Vielsen skal foretages alligevel. Det er efter min Mening at sætte Biskoppen i et ganske overordentlig pinligt Dilemma. Dersom Biskoppen siger, at det ogsaa for ham af Samvittighedsgrunde er umuligt at vie Parterne, og dersom han følgerlig mener, at det er rigtigt, at Præsten har nægtet at foretage Vielsen, vil det sige, at vedkommende to, der begge er Medlemmer af Folkekirken, overhovedet er udelukket fra at blive viet i den danske Folkekirke. Det er en Art Banlysning af den danske Folkekirke. Thi man kan selvfølgelig ikke antage, at naar en Præst og en Biskop har nægtet at vie de paagældende af Samvittighedsgrunde, at en anden Præst eller en anden Biskop i Folkekirken saa alligevel vil vie dem. Det vilde i Virkeligheden være at drive fuldkommen Gæk med Kirken som kirkelig Institution. Derfor forekommer det mig, at denne Bestemmelse vil drage meget uheldige Følger efter sig og vil kunne stille de paagældende i de pinligste Situationer. Ogsaa for Biskoppen vil det kunne blive en Kilde til religiøse Samvittighedsanfægtelser, som der absolut ikke er nogen Grund til at lægge paa Biskoppens Skuldre.

Hvis det for Præsten er et Samvittighedsanliggende ikke at vie de to Mennesker, der begge staar i Folkekirken, og for hvis Vielse der i øvrigt ikke er objektive, juridiske Hindringer, saa er der efter min Mening ingen anden Vej for den paagældende Præst at gaa end at tage sin Afsked. Der er kun en Mulighed til, og det er, at Biskoppen, hvis han efter sin Samvittighed mener, at Vielsen bør foretages, skønt Præsten efter sin Samvittighed mener, den ikke bør foretages, saa selv foretager Vielsen, men han kan ikke, naar Præsten har sagt, at det for ham er et Samvittighedsanliggende, sige til Præsten: Det kan ikke nytte, at det for dig er et Samvittighedsanliggende; du skal foretage Vielsen alligevel; for efter min bedste Samvittighed kan du godt foretage den. Dette er umuligt. Derfor maa en af disse to Ting ske: Enten maa i det paagældende Tilfælde, hvor der er Uoverensstemmelse mellem Præsten og Biskoppen, Præsten tage sin Afsked, eller ogsaa Biskoppen foretage Vielsen, ellers er der slet ingen Mening i Bestemmelsen. Nu vil jeg spørge, om det er en saadan juridisk Konsekvens, man vil drage af denne Bestemmelse? Hvis det ikke er det,